

функціональне призначення та система розподілу пацієнтів за фахівцями та закладами.

Список використаних джерел

1. Формування спроможної медичної мережі на сумщині вийшло на новий етап – етап практичної реалізації // Сумська обласна державна адміністрація – URL: <https://sm.gov.ua/ru/arkhiv1/32118-formuvannya-spromozhnoyi-merezhi-vuyshlo-na-novyy-etap-etap-praktychnoyi-realizatsiyi.html> (дата звернення 19.09.2023)
2. МОЗ: На Сумщині до спроможної мережі потраплять 11 медзакладів | URL: <https://www.0542.ua/news/> (дата звернення 19.09.2023)
3. Про затвердження переліку та складу госпітальних округів Сумської області // Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/17-2019-p> (дата звернення 19.09.2023)
4. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України // Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1254-2019-p> (дата звернення 19.09.2023)
5. На Сумщині буде тільки один госпітальний округ? // Сумські Дебати URL: <https://debaty.sumy.ua/news/na-sumshhini-bude-tilki-odin-gospitalnij-okrug> (дата звернення 19.09.2023)
6. Корнус О.Г. Територіально-нозологічна структура захворюваності населення Сумської області: монографія / О. Г. Корнус, А. О. Корнус, В. Д. Шищук. – Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. 172 с.
7. Корнус А.О. Картографування регіональної системи медичного обслуговування населення (на прикладі Сумської області) / А.О. Корнус, О.Г. Корнус // Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. – 2011. – Вип. 14. С. 54-59.
8. Шищук В.Д. Регіональна система медичного обслуговування: сучасний стан і особливості функціонування (на прикладі Сумської області) / В.Д. Шищук, О.Г. Корнус, А.О. Корнус, А.В. Шищук // Journal of Education, Health and Sport. 2015. № 5(8). P. 126-136.

ДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ДОШКІЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Скляренко Д.В.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

В Україні дошкільна освіта є обов'язковою складовою у системі безперервного навчання. Сьогодні в Україні існують такі типи закладів дошкільної освіти (табл. 1). Проблемами дошкільного обслуговування населення у Сумській області займалися О.Г. Корнус [2, 6], Л.М. Немець [3], В.О. Сокрута [4, 5] та ін.

Таблиця 1

Типологія закладів дошкільної освіти

Тип закладу	Вікова група	Особливості функціонування
ясла	для дітей віком від 1-го до 3-х років	Забезпечуються догляд за дітьми, а також їхній розвиток і виховання
ясла-садок	для дітей віком від 1-го до 6-ти (7-ми) років	Догляд, розвиток, виховання та навчання дошкільнят
дитячий садок	для дітей віком від 3-х до 6-ти (7-ми) років	Забезпечуються розвиток, виховання та навчання дітей
ясла-садок компенсуючого типу	для дітей з особливими освітніми потребами віком від 2-х до 7-ми (8-ми) років	Такі заклади поділяються на спеціальні та санаторні.
будинок дитини	для дітей від 0 до 3-х років (або 4-х для хворих дітей).	Перебувають у системі охорони здоров'я для медико-соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також для дітей з фізичним та/або інтелектуальними порушеннями
дитячий будинок інтернатного типу	для дітей віком від 3 років	Забезпечується розвиток, виховання, навчання та соціальну адаптацію дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дошкільного та шкільного віку, які перебувають у родинних стосунках та утримуються за рахунок держави
ясла-садок сімейного типу	для дітей віком від 2-х місяців до 6-ти (7-ми) років	Імітується перебування дітей і дорослих в родинних стосунках, забезпечується догляд за ними, розвиток, виховання і навчання дітей
ясла-садок комбінованого типу	для дітей віком від 1-го до 6-ти (7-ми) років	Входять різні групи: загального розвитку, компенсуючого типу, інклюзивні, сімейні, прогулянкові, в яких забезпечується дошкільна освіта з урахуванням стану здоров'я дітей, їхнього розумового, психологічного, фізичного розвитку
центр розвитку дитини	всі вікові категорії	Забезпечує фізичний, розумовий та психологічний розвиток, корекцію психологічного та фізичного розвитку, оздоровлення дітей, які відвідують інші навчальні заклади чи виховуються вдома.

За даними державної служби статистики України [1], кількість закладів дошкільної освіти у Сумській області протягом 2015-2022 років скоротилася з 516 до 408 одиниць. Передусім це зумовлено зменшенням контингенту дитячого населення – якщо у 2015 р. дошкільні заклади відвідували 37,3 тис. дітей, то у 2022 р. – лише 26,1 тис. маленьких мешканців Сумщини. Іншими словами, різниця в кількості дітей, охоплених дошкільним обслуговуванням між 2022 та 2015 роками складає 11,2 тис. осіб, тобто зменшилась на 30% за 7 років.

Для детального дослідження сфери освітніх послуг нами було проведено розрахунок індексу територіальної концентрації дошкільних закладів освіти Сумської області, що дозволило оцінити насиченість ними різних районів області. Значення $I_{\text{ТК}}$ менше одиниці свідчить про низьку концентрацію досліджуваного показника у певному районі; якщо показник близький до одиниці – можемо говорити про оптимальне розташування закладів; вище одиниці – про високу насиченість.

Як відомо, індекс територіальної концентрації ($I_{\text{ТК}}$) розраховуються за формулою [3]:

$$I_{\text{ТК}} = \frac{p \cdot S}{s \cdot P},$$

де: p – кількість об'єктів в окремому районі, P – кількість об'єктів в області, s – площа району, S – площа області.

Результати обчислень дозволили отримати наступні значення (станом на 05.09.2021 р.): Конотопський район – дошкільних закладів – 87, індекс територіальної концентрації – 0,99; Охтирський район – дошкільних закладів – 59, індекс територіальної концентрації – 1,09; Роменський район – дошкільних закладів – 60, індекс територіальної концентрації – 0,91; Сумський район – дошкільних закладів – 126, індекс територіальної концентрації – 1,14; Шосткинський район – дошкільних закладів – 72, індекс територіальної концентрації – 0,84. На основі розрахованих значень індексів територіальної концентрації можна зробити висновок, що найвищий індекс територіальної концентрації закладів дошкільного обслуговування має Сумський район, найнижчий – Шосткинський.

Для встановлення відповідності закладів дошкільного обслуговування до наявної поселенської мережі регіону нами було використовують коефіцієнт соціальної щільності мережі закладів цього типу:

$$C_{30} = \frac{30}{\text{НП}},$$

де C_{30} – соціальна щільність мережі закладів дошкільного обслуговування населення; 30 – заклади дошкільної освіти; НП – населені пункти.

У географічному аспекті спостерігаються суттєві відмінності в так званій соціальній щільності закладів цього типу. У Конотопському районі найбільший коефіцієнт соціальної щільності мережі закладів дошкільного освітнього обслуговування спостерігається в Конотопській територіальній громаді ($C_{30}=4$), а найменший – в Новослобідській ($C_{30}=0,11$), де на 37 населених пунктів припадає 4 заклади дошкільної освіти. В основному в громадах Конотопського району коефіцієнт соціальної щільності дуже низький. В Охтирському районі найбільший коефіцієнт соціальної щільності мережі закладів дошкільного

освітнього обслуговування спостерігається в Охтирській територіальній громаді ($C_{30}=0,91$), де на 11 населених пунктів припадає 10 закладів. Найменший коефіцієнт в Чупахівській громаді ($C_{30}=0,14$), де на 22 населених пунктів припадає 3 заклади дошкільної освіти.

У Роменському районі найбільший коефіцієнт соціальної щільності мережі закладів дошкільного освітнього обслуговування спостерігається в Роменській територіальній громаді ($C_{30}=0,29$), а найменший – в Вільшанській громаді ($C_{30}=0,05$), де на 22 населені пункти припадає 1 заклад дошкільної освіти. В громадах Роменського району коефіцієнт соціальної щільності низький.

У Сумському районі найбільший коефіцієнт соціальної щільності мережі закладів дошкільного освітнього обслуговування спостерігається в Сумській територіальній громаді ($C_{30}=1,81$), де на 21 населений пункт припадає 38 закладів. Найменший коефіцієнт в Білопільській громаді ($C_{30}=0,13$), де на 54 населених пункти припадає 7 заклади дошкільної освіти.

У Шосткинському районі найбільший коефіцієнт соціальної щільності мережі закладів дошкільного освітнього обслуговування спостерігається в Шосткинській територіальній громаді ($C_{30}=0,68$), де на 38 населених пунктів припадає 26 закладів. Найменший коефіцієнт в Ямпільській громаді ($C_{30}=0,13$), де на 32 населених пунктів припадає 4 заклади дошкільної освіти.

Проаналізувавши коефіцієнт соціальної щільності мережі закладів дошкільної освіти всіх районів Сумської області, можна зробити висновок, що найбільші показники коефіцієнта завжди спостерігається в громадах, де розташований адміністративний центр району.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Корнус О.Г. Суспільно-географічні аспекти розвитку дошкільної освіти у Сумській області. *Часопис соціально-економічної географії*. 2012. Вип. 12(1), 111-118.
3. Немець Л. М. Сучасна територіальна організація закладів дошкільної освіти у Сумській області / Л. М. Немець, О. Г. Корнус. *Часопис соціально-економічної географії*. 2008. № 4 (1). С. 156-161.
4. Сокрута В. О. До питання радіоактивного забруднення нафтогазових родовищ Сумської області / В. О. Сокрута, О. Г. Корнус // Другі Сумські наукові географічні читання : збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції (Суми, 10-12 листопада 2017 р.) / СумДПУ імені А. С. Макаренка, Сумський відділ Українського географічного товариства ; [упорядник Корнус А. О.]. Суми, 2017. С. 114–117.
5. Сокрута В. О. Окремі аспекти географії дошкільного обслуговування у Сумській області / В. О. Сокрута, О. Г. Корнус // Теоретичні та прикладні аспекти досліджень з біології, географії та хімії : матеріали II Всеукраїнської наукової конференції студентів та молодих учених, м. Суми, 25 квітня 2018 р. – Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. С. 173-175.

6. Kornus O., Kornus A., Konovalov M., Korol O., Skyba O. Modern state of preschool education in different parts of Ukraine. Human Geography Journal, 2022. 32, 61-68. <https://doi.org/10.26565/2076-1333-2022-32-07>

АНАЛІЗ РОЗМІЩЕННЯ І ДОСТУПНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ м. СУМИ ЗАСОБАМИ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Чжао Ч., Король О.М.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
korolelena1976@gmail.com

На даний момент проблемою великих міст є недорозвиненість освітньої інфраструктури та не відповідність її сучасним вимогам містян. Це пов'язано з проблемою занепаду інфраструктури, а саме: перепрофілюванню деяких освітніх споруд під інші потреби в минулі роки, низькими темпами розбудови освітньої інфраструктури через недосконалі плани будівництва та відсутністю регулювання питань відповідальності і контролю за виконання цього процесу тепер. Невідповідність освітньої інфраструктури потребам жителів нових мікрорайонів призвела, з одного боку, до перевантаження закладів освіти, з іншого боку існує проблема скорочення освітніх закладів периферії, що теж накладає також додаткове навантаження на існуючі заклади.

Питання дослідження інфраструктури, геоінформаційне моделювання інфраструктури, визначення придатності територій висвітлені у дослідженнях В. Денісова, С. Кострікова, В. Новікової, О. Чуєва та ін. Але питанню оцінки забезпеченості містян освітніми закладами в їх дослідженнях не приділено достатньої уваги [4, 5].

Суми є одним з обласних центрів України. В місті розвинуті майже всі інфраструктурні складові. На постійній основі функціонують школи, дитячих садки та інші об'єкти інфраструктури, а саме: транспортні зупинки, регульовані пішохідні переходи, транспортні шляхи і будівлі.

Для проведення нашого дослідження ми скористалися категорією об'єктів (хоча за умовним розподілом), що належать групі середня освіта (школи), з метою отримання результатів узагальненого просторового аналізу антропогенної інфраструктури. Серед таких об'єктів: транспортні зупинки, регульовані пішохідні переходи, транспортні шляхи та будівлі.

Для здійснення просторового ГІС-аналізу розподілу об'єктів антропогенної інфраструктури територією міста Суми ми скористалися засобами середовища ArcGIS Online.